

СВЕТОСЛАВ СЛАВЧЕВ

ДОКАЗАТЕЛСТВОТО

chitanka.info

В тези часове кеят беше пуст. Очаквах човешка глъч, скриптене на кранове и вой на параходни сирени, а насреща си имах един нажежен до бяло крайбрежен булевард, по който никой не дръзваше да се покаже. Марсилското пристанище спеше в тежка следобедна дрямка. Всички спяха. Даже келнерът в миниатюрната сладкарничка с две маси на тротоара и два пъстри чадъра — келнерът, който ми донесе чашката силен чай — и той спеше, като ходеше.

По едно време на кея се появиха група английски туристи, сякаш извадени от традиционен пътепис — мъжете с кариран сака, лули и кинокамери, а жените — високи, бледи, с туристически обувки. Те делово и мълчаливо затракаха по кея, без да обръщат внимание на нетърпимата жегга, и се накачиха на една моторница. Тя закашля, запухтя и зад кърмата ѝ остана широка бяла диря. Отиваше към замъка Иф. Групата сигурно трябваше да изпълни точка в програмата, да се извъртят определеното количество и метраж киноленти и всички да си купят за спомен от крепостта Иф по една малка стоманена шпага в целофанова кутийка. Аз още сутринта бях изпълнил тази точка и си бях купил шпагата. Филм не бях навъртял, защото имам принципино отношение към консервираното минало и не мога да търпя фотоапарати и кинокамери. Когато носиш такава вещ, тя става главното, а човек се превръща в някакъв придатък към кинокамерата — придатък, който е задължен да я обслужва. Благодаря. Предпочитах да си седя и да пия гъстия тъмнозелен чай.

Тогава видях мъжа — възрастен, много прилично облечен мъж, с онази изрядност, която показва, че костюмът е единствен, а ризата се пере всеки ден. От този тип хора можеше да срещнеш често в големите пристанищни градове и веднага ще ги познаеш. Те живеят от чужденците. Показват различни колоритни места, които иначе не можеш да видиш, нито предполагаш, че съществуват, продават картички, въобще — препитават се някак си полудостойно. Той вероятно щеше да ме заговори — двама души под един чадър на един пуст кей няма какво друго да правят, освен да си говорят.

Така и стана, както очаквах. Мъжът се поклони, поиска разрешение да седне на моята маса и седна. Келнерът се дотътри сънливо и още по-сънливо отиде, за да изпълни поръчката — една цитронада.

Мъжът го проследи с поглед, после с края на очите си ме огледа и мен. Той впрочем положително ме беше огледал още преди да седне. Чаках да чуя как ще ме заговори. Щеше сигурно да бъде нещо изумително банално.

Той се усмихна и каза:

— Извинете, м'сю, вие не сте ли Стрелец?

Аз примигнах от изненада. Не можах да го разбера.

— Разбира се, че сте Стрелец — каза мъжът. — Зодията. Това не може никога да се скрие, даже и човек да иска.

Вероятността да е познал случайно беше едно към дванадесет, но той беше познал. Усмихнах се и аз.

— Стрелец съм, м'сю... Наистина не очаквах, че зодията може и да се крие. Но вие улучихте, м'сю...

— Бежар — каза той. — Етиен Бежар. Ако позволите... — Той бръкна в портфейла си и церемониално ми подаде визитната си картичка.

ЕТИЕН БЕЖАР, ДОКТОР ПО АНТРОПОЛОГИЯ.

Всякакви визитки съм виждал, а най-много — с измислени титли. Така че не можеше да ме учуди. Представих се и аз.

— О! Колега! — възкликна той. — Много се радвам, много! Веднага видях, че сте чужденец.

— Видяхте?

— Но да! Знаете ли, никой от нашите няма да седне на тази маса тук, а на другата.

Беше ми любопитно. Защо пък да не седне тук?

— Сам ще видите. Подир пет минути слънцето ще се извърти и ще ни огрее. Марсилците знаят това и избират къде да седнат. Както и по кея, — той кимна с глава към пустия булевард — по това време там ходят само чужденци, никой друг.

— Вие марсилец ли сте, колега?

— А, не... впрочем може да се каже... отдавна живея тук.

Замълчахме. Нещо не мога да избирам теми за разговор. Можех да го питам за това как е познал, че съм Стрелец, но от опит знаех, че щеше да ми струва поне едночасов разговор, ако не и повече.

— Зная какво си мислите — каза той. — Но понякога човек чувства нужда да заговори с някого. Просто ей така. А вие сте чужденец. Минавате, заминавате, всичко ви е интересно. Впрочем можем и да мълчим, ако ви е скучно.

Сконфузих се малко.

— А, не е — казах. — Напротив, много съм любопитен... но наистина не очаквах да срещна колега сега. Вие сте антрополог? Интересна наука, винаги съм я смятал за интересна.

Той се усмихна с края на устните си.

— Най-интересна е, когато е опасна.

— Да призная, не съм чувал, че може да бъде опасна.

— И аз не бях чувал — каза той.

Пак замълчахме. Той разбъркваше цитронадата и парченцата лед ритмично потракваха о ръба на чашата му.

— Представях си работа в някой институт — казах аз. — Измервания на черепи, долихокефали, брахикефали и така нататък...

Той ме погледна малко иронично — както ми се стори.

— Не сте слушали за експедицията Бежар, нали? Това в същност е отдавна забравена история, няма откъде да научите. Тогава, преди двадесетина години, вестниците писаха. После историята отшумя, а доказателствата изчезнаха.

— Какви доказателства? За експедицията ли?

— Не, не... експедицията е факт, тя не може да бъде отречена и сега, след като доказателствата вече не са у мен, няма защо да бъде отричана. Работата е в друго, в генетичните шифри.

— Не разбирам нищо — казах аз.

Той смукна от цитронадата си, после каза:

— А интересува ли ви? И имате ли достатъчно време? Мога да ви разкажа някои неща. И съвсем не сте задължен да ми вярвате.

Подозирах някаква история. От тези, които, ако не са верни, са поне добре измислени. Етиен Бежар можеше и да не е доктор по антропология, можеше да не е правил никаква експедиция, но положително умееше да фабулира. А пък аз имах достатъчно време и

нищо не ми пречеше да се протягам край масата и да го слушам. Винаги има достатъчно време за всичко.

Поръчах още една цитронада за него и нещо към цитронадата, а за мен още един чай.

— Ако не възразявате, да се пренесем на съседната масичка — предложи той. — Както ви казах, тук вече ни огря.

Пренесохме се.

— Аз съм завършил в Калкута — започна Бежар. — Беше малко преди войната, вие сигурно тогава сте били още момче. Баща ми беше там на работа в една търговска компания и... какво да ви кажа, живеехме сносно, като имате пред вид какво е в Калкута. Завърших и бях работил вече една година, когато баща ми се разболя. Знаете, една от онези тъмни тропически болести, на които е известен само краят, а никога — началото. Те и имената ни са такива — онялаи, анюм-вай, гунду... няма какво да ви ги разказвам. Гледаш, човекът започва да линее, отпада, на лицето му има вече знака на смъртта, а той все се надява. Тежко. И никой не може да ти помогне. Лекарите вдигат рамена, дават лекарства колкото да се каже, че нещо вършат. Когато решиш да отидеш при знахар, той вече не иска да лекува болния, защото е бил при лекар и магията няма да хване.

— А хваща ли? — запитах аз с тайно любопитство. Все пак, ако можеше да му се вярва, беше живял в Индия. Онази Индия — на тугите, на йогите, на шесторъките богове и въображението. Кой знае какво беше видял!

— Аз не вярвам в знахарите и никога не съм вярвал — каза Бежар сериозно. — В мнозинството си те са примитивни мошеници, разбира се — на различни нива. Има шамани при ескимосите, а има и специалисти по психоанализата при мултимилionерите. Всеки с нуждите си. Но за какво ви говорех...

— За заболяването на вашия баща.

— Да. Баща ми почина след година, не можах да разбера от какво. Майка ми се върна със сестра ми във Франция, тук имахме някакво малко наследство, а аз заминах за Дарджилинг.

— За къде?

— Дарджилинг е едно градче в Предхималаите. Спретнато, приятно градче, без страшната мистерия на пристанищните градове и без лукса на курортите. Предложиха ми там едно добре платено място

и аз заминах. Какво да се прави — трябваша ми средства, исках да специализирам след войната, а за това са нужни пари.

— Значи, в Хималаите?

— А, не. В Предхималаите. Знаете, първата гледка на Хималаите, когато случите добро време, прави потресаващо впечатление. Влакът пълзи из равнината, нощта се сменя с ден, денят — с нощ, и една сутрин виждате хоризонта, затворен от огромни снежнобели планини, най-големите, които сте сънували някога. Съзерцавате ги със страхопочитание и лека уплаха, защото над синкаво-белите върхове са само облаците. Но влакът върви и върви и вашата уплаха се сменя със страх. Вие забелязвате, че облаците не се движат, че стоят на едно и също място. Това, което сте взели за облаци, са истинските Хималаи, другото са само скромните Предхималаи... Но не ви ли отегчих? За какво говорех...

— За Дарджилинг.

— Да. Там чух най-напред легендата за снежния човек. Нали я знаете.

— Разбира се. Спорят за нея като бесни — казах аз. — Какво толкова има да спорят? Има или няма още жив по Хималаите някакъв маймуночовек — това не е толкова важно. Какво променя в науката? Живее, крие се от хората — нека се крие. Или не съществува — пак добре. Въобще, струва ми се, че цялата работа е сензация за тиражите на вестниците и списанията. Как мислите?

Той смучеше цитронадата си спокойно. Остави пластмасовата сламка и каза:

— Извинете, но вие не знаете легендата. А тя е накъсо казано, в следното: Хималаите били обиталища на боговете и в техните градини живеели щастливо всички животни. Само човек нямало. Ей така си живеели... много щастливо, разбира се, щом като нямало хора! Но намерила се една пакостлива маймуна и много любопитна — те маймуните въобще са любопитни. С нея започнало всичко. В градините имало едно дърво с особени плодове. Шива бил забранил на животните да ядат от тях и всички строго спазвали забраната. Само маймуната решила скритом да опита от плодовете. И ги опитала, разбира се. Последствията били страшни. Шива се разгневил и наказал маймуната.

— Като я изгонил от градините, нали? — казах аз. — Старата легенда, позната-позната...

— А, не — усмихна се Бежар хитро. — Наказанието било много по-страшно. Превърнал маймуната в човек.

— Какво?

— Превърнал маймуната в човек — повтори Бежар. — Дотогава хора нямало. Това били първите хора. И първият човек се наричал Нан-дам. Как ви се струва?

— Хм — казах аз. Друго не можех да кажа.

— Библейската легенда, само че наопаки — продължи Бежар. — И доста странна. Богове, които превръщат маймуните в хора. После потомците на Нан-дам се разселили по света, а той останал в Хималаите и си живее там до ден-днешен. Как ви се струва?

— Красиво.

— И на мен ми се стори красиво. Още повече че някои антрополози смятат Памир за прародина на бялата раса, нали? Оттам тръгват всички. Защо точно Памир? И защо първият човек да е Нан-дам, та после да влезе в разните религии като А-дам?

Той не дочака отговор и продължи:

— Трябва да ви кажа, че когато чух за първи път тази легенда, бях учуден, но нищо повече. Гледах си работата в болницата на Дарджилинг и събирах пари, не е грях да си го призная. Войната все някога щеше да свърши и аз исках да специализирам. Но какво нещо е съзнанието! Веднъж чуа, тази легенда остана там и като във фокус започна да събира най-разнообразни откъслечни сведения, които идваха до мен от местните хора. Никой от тях не се съмняваше в съществуването на йе-ти. Говорил съм с десетки души, които са го виждали. И аз отначало смятах, както някои — сега, че вземат за снежен човек един от видовете хималайска мечка. Нищо подобно. Не можеш да заблудиш местен човек. Те познават навиците на хималайските мечки така добре, както не можете да предположите, и правят разлика между мечка и йе-ти.

Срещат го, казвам. Само че не обичат да го срещат и го избягват, защото той е прокълнатият от Шива Нан-дам. Обяснимо. А изглежда, че и Нан-дам избягва обществото на своите потомци. Не се усмихвайте, защото и аз като вас, колега, се усмихвах скептично.

После войната свърши. Аз се връщах до Франция два или три пъти. Междувременно и майка ми беше починала, а сестра ми се беше омъжила за един норвежец. Тя и сега си живее в Осло... Специализирах, получих докторат набързо, знаете как ставаше у нас след войната, и реших да се върна в Дарджилинг. Индия е странна, колега. Тя хипнотизира. Който веднъж е бил там, особено като млад, вече не може да се откъсне от магията, тя му е в кръвта... Но това е отделна работа. С една дума — върнах се. И тогава чух нещо, което ме потресе.

Вие пак се усмихвате. Не, не, аз не се обиждам, колега, все пак добре е, че ме слушате и не поглеждате часовника си. Бях потресен от една история. Ще ви я разкажа, защото иначе не ще разберете тогавашното ми състояние.

Беше една вечер, тиха и спокойна вечер. През деня беше валил дъжд — от проливните, страшни дъждове в тези райони, когато ти се струва, че не можеш да си поемеш дъх от водата, която те залива отвсякъде. Но вечерта беше ясна и Хималаите светнаха с най-невероятните цветове, които можете да си представите.

Аз стоях на верандата и ги гледах, когато чух, че звънчето на входната врата трепна. Някой влезе. Трябва да ви кажа, че не заключвах. Лекар, който заключва вратата си, не се ползува с добро име в Индия. Затова пък кражбата в лекарски дом се смята не само за тежко, но и за особено позорно престъпление. Ограбен лекарски дом — това е такъв срам за селото, че хората нямат спокойствие, докато не намерят и накажат крадеца. Но с една дума — някой влезе. Сигурно беше някой болен. Оставих Хималаите и тръгнах към кабинета си.

Не беше болен. Беше един много възрастен човек, когото досега не бях виждал. Толкова стар, че сякаш беше прозрачен. С огромни черни очи и бяла наметка. Направи ми поразително впечатление — стоеше като привидение, като гост от някакъв друг свят, а беше само един много стар човек. Разбрах, че пред мен е някой от висшите „гуру“ — от учителите на йогите. Поканих го и го запитах от какво се оплаква.

— От нищо, синко — каза той. — Моят кръг се извъртя и пак трябва да се върна там, откъдето съм дошъл. Но преди да замина, желая да ти кажа нещо.

Забележете добре, колега, „гуру“ не казват, че умират. Те казват „моят кръг се извъртя“ Защо? Мистика? Ами мистици сме ние... Но да продължа.

— Слушам те — казах аз.

— Синко — рече гуру, — утре вечер аз няма да съм тук. Ще бъда много далеч. Толкова далеч, колкото ти не би могъл и да си представиш. Но ние, гуру, всичко виждаме и знаем. Ти се стремиш към нещо, за което си още слаб.

Не трябва да ви учудва това, което той каза. Гуру обикновено говорят така. По-интересно беше продължението.

— Синко — каза гуру, — ти се стремиш да се доближиш до нашите по-малки братя и твоето сърце е чисто, то иска знанието. Иди до манастира Тунгхима. Когато и да бъдеш там, след година или след десет, ще те очаква човек, който ще те познае и ще те води. Но не се бави много, защото близо са вече хората, които носят нещастие на нашите по-малки братя! Хората с черни мисли и черни сърца.

Трябва да ви призная, всичко беше казано по такъв начин, че се изпълних с неволно уважение към този прозрачен човек с едри черни очи. Кой му беше предал, че се интересувам от снежните хора? И къде беше този манастир Тунгхима, за който не бях и чувал?

Гуру просто отговори на мислите ми:

— Когато пожелаеш да тръгнеш, синко, тогава ще научиш. А сега трябва да си вървя, защото имам още много дела до утре вечер!

Той говореше за смъртта като за най-обикновено събитие. Не зная на какво мнение сте, но точно ние, лекарите, сме длъжни да възпитаваме хората да мислят за смъртта като за обикновено събитие. По-рано тази работа е вършила религията. Баснята за задгробния свят и така нататък... Ние, знаещите, снемем задгробния свят от съзнанието на човечеството, поне на голямата му част. А с какво заместихме тази нужна басня? Възстановихме ли спокойствието на обикновените хорица, които по-рано се примиряваха със смъртта, а сега — не? Нашият мозък, стигнал до своето самосъзнание, се ужасява от мисълта, че ще дойде един ден, когато просто ще угасне и след това за него светът не ще съществува. И започват натрапчивите мисли, страховете, неврозите, цялата гама от лудости на знаещия човек.

— Позволете — вметнах аз, — все пак хората трябва да знаят и да набират сили да понесат небитието.

— Хората не искат да знаят! — развълнува се Бежар. — Не искат! А вие? Нали имате семейство, деца. Желаете ли повече да не ги виждате, да не бъдете с тях, да не живеете с техните тревоги и радости? Кажете, моля ви!

— Това е различно нещо. Моето желание и признаването на необходимостта. Щом човек е получил самосъзнание, трябва да приеме всички негови активи и пасиви. Е, между пасивите е и мисълта за необходимостта от смъртта. Така е, колега.

— Да, но по този начин могат да мислят само силните и лудите. И не обикновените хора. Но аз се отклоних... докъде бях стигнал... да, когато гуру ми каза, че щом пожелае да тръгна и ще науча къде е манастирът Тунгхима. Той се поклонил със скръстени ръце, обърна се и излезе бавно, с онази особена походка, която имат само учителите на йогите — те, знаете, вървят, като че плуват във въздуха — независимо от това на каква възраст са.

Останах ужасно смутен. По странни, неведоми пътища една тайна на човешкия род беше прескочила хилядолетията и загатваше за себе си. Аз, нищожният лекар от Дарджилинг, бях избраникът да я науча. Разбира се, всичко можеше да бъде и някаква измислица или още по-лошо — някаква клопка. Но аз знаех какво представляват гуру. Те са неспособни за измама — чисти, светли хора. Учението им е илюзия, безплътна сянка, родена от глада и страданието. Но самите те са кристализираната доброта. А пък клопка? Кой можеше да ми поставя клопка? Аз нямах врагове. От мен никой не се интересуваше, освен болните ми, които вярваха, че мога да им върна силите.

Следващите дни минаха за мен в напрежение, което се засилваше. Не беше от работата. Просто чувствавах, че някъде протичат събития, които ме засягат и в които трябва да участвам, искам или не искам. Знаете, човек има понякога такова чувство. Наречете го интуиция, подсъзнание или както искате, но сигурно и вие сте го изпитвали. Не давате вяра на това чувство, потискате го, изличавате го, а после се оказва, че то е било свършено право и сте сбъркали, като не сте го послушали. Нещо подобно ставаше и с мен. Думите на гуру не излизаха от ума ми. Първо реших — край на тази история. Имах си професия, любима работа, живеех сносно. Какво ми беше нужно още? Да се занимавам със снежния човек? Не, във всеки случай!

А после, без да искам, малко по малко започнах да разпитвам къде се намира манастирът Тунгхима. Никой не можа да ми каже. Вероятно не беше близо, защото местните хора не знаеха. Вие сигурно нямате представа какво са будистките манастири в Хималаите. Първо — никой не знае броя им. И второ — чужденецът никога не ще намери онзи манастир, който му трябва, ако местните хора решат да не му го кажат, защото за манастирите водят кози пътеки, през планински лабиринти, които могат да объркат и най-опитния.

Във всеки случай реших да отида до будисткия манастир над Дарджилинг. Ако и оттам получех същия отговор — щях да се откажа от тази странна история, в която потъвах все повече и повече. Може би точно тогава беше и времето да се откажа.

Но аз отидох до манастира и се върнах съвсем разстроен. Тунгхима? Когато казвах това име, срещах само подозрителни погледи и мълчание, подсилено от бръмченето на молитвените мелнички на монасите, Най-после един от старите се реши. Той ме извика, седнах на молитвеното килимче пред него и го загледах.

— Синко — каза той, — питаш за Тунгхима? Той отдавна вече не се нарича така. От времето, когато бащата на моя баща беше жив, от това време никой не споменава това име.

— Защо?

— Прокълнато е името — каза старецът. — Но ако ти искаш да те отведем, ще го сторим.

— Искам — казах аз. — Но не сега, а по-късно.

— Ти сам знаеш.

Старият завъртя своята молитвена мелничка и после, когато вече ставах, неочаквано каза:

— Виждам. Няма да минат и три луни и те ще бъдат там.

— Кои?

— Хората, които носят нещастие.

Повече нищо не можах да изкопча от него. Той ме гледаше със старческите си очи и въртеше мелничката си.

В Дарджилинг ме чакаше изненада. Знаете, там пощата не беше от най-редовните. Понякога пратките вестници за мен от Франция се бавеха по месец, та и по два. В мое отсъствие беше дошла една пратка и когато преглеждах „Пари соар“, изведнъж видях съобщение:

Вчера получихме съобщение от нашия лондонски кореспондент, че експедицията под ръководството на сър Ричард Лей, която ще търси следи от снежния човек в Хималаите, вече е пред своето заминаване. В интервю с нашия кореспондент сър Ричард Лей заяви, че експедицията е съоръжена с най-модерни средства и се надява да разбули една от загадките на науката. Целта на експедицията, както е добре известно, е изключително научна. Сър Лей отхвърли категорично всички слухове за търсене на някакви други ценности и ги окачества като злонамерени.

Седях и гледах тази бележка като хипнотизиран, „Отхвърля всички слухове... окачествава ги като злонамерени...“ Какво беше това? Ясновидство? Но никой гуру не би могъл да знае за това съобщение, нито пък за някакво предишно съобщение по простата причина, че до манастирите въобще не стигаха вестници и гуру не можеха да четат. Какво остава — на френски!

Бях поразен. И едновременно с това — разбрах: аз също тръгвах. Тръгвах, каквото ще и да стане! Имах известно малко преимущество пред този сър Ричард Лей. Щях да имам водач, а в експедицията, която бих предприел, щях да получа съдействието на местните хора — шерпи, които, както е известно, са най-добрите водачи и носачи в Хималаите. Направих бързо една сметка. Много хора не ми бяха нужни: трима или четирима шерпи. И много багаж също не беше необходим. Няколко прибора за антропометрични измервания, алпийския ми комплект, оръжие и консервиращи материали — ако намеря снежен човек, те щяха безусловно да трябват.

Изчислих и времето, с което разполагах. В най-неблагоприятния случай Ричард Лей би могъл да тръгне със самолет и вече отдавна да се мотае някъде наблизко. Но — едва ли. Такива експедиции използват кораб. Значително по-евтино е, защото има доста багаж. Така че Лей би могъл да пристигне след седмица. Докато се организира, докато намери носачи — поне още седмица-две. Но аз не знаех какъв път той беше избрал и дали въобще щеше да атакува Хималаите откъм южната им страна и къде, по дяволите, щеше да търси снежния човек. Така

както беше редактирано съобщението, имах чувството, че Лей се базира на някакви определени сведения и си знае добре маршрута, но не го разгласява. Значи — трябваше на всяка цена да го изпреваря.

Какво да ви разказвам за подготовката. Всичките ми спестени пари отидоха, за да закупя необходимото, но моите връзки в Дарджилинг бяха такива, че за десетина дни аз вече бях готов и бях наел трима шерпи носачи. Нямах много багаж, така че щях да се движа достатъчно бързо и се радвах, че макар и с няколко дни, но съм изпреварил сър Ричард Лей.

Радостта ми се изпари в деня на тръгването. В тази сутрин Лей пристигна в Дарджилинг. О, аз го бях подценил! Той беше абсолютно готов. Имаше всичко. Експедиция от петнадесет души, отлично екипирани, с наети вече носачи. Както разбрах от моите хора, смятал да остане в Дарджилинг само два дни.

Не зная откъде беше научил, че и аз ще тръгвам в планините. Само половин час преди заминаването ми в къщи дойде един от шерпите му и помоли да изчакам сър Лей. Желаел да се срещне с мен.

Можех да откажа и да тръгна, но това щеше да е лошо разрешение на въпроса. По-добре беше да си изясним позициите. Нищо не губех. В най-лошия случай можех да се скарам с него, но и така нашата взаимна вражда беше сигурна.

Сър Ричард Лей дойде почти веднага. Как изглеждаше? Ще ви го опиша. Вие сте много по-млад, но може би ще си спомните — през четиридесетте години имаше по екраните едни филми с властни мъже. Груба красота, първична сила, с една дума — покорители на женските сърца от прериен тип. Представете си нещо такова по външност, съчетано с перфектни обноски и доста висока интелигентност. Ако трябва с няколко думи да ви го опиша — красив, умен, студен, абсолютно безжалостен тип. А виждате аз какво представлявам. Нито мога да се похваля със сила, нито с издръжливост. Книжен молец. Да, точно такова беше съотношението... това е подходящо... книжен молец срещу паяк!

И така паякът застана срещу мен. Никакви илюзии. Отмери едно кимване (виждате, просто съм задължен от правилата на учтивостта!), не седна въпреки моята покана и просто постави ултиматум:

— Уважаеми доктор... хм... Бежар, нали? Научих с изненада, че вие се готвите да дублирате експедицията, за която целият научен свят

знае. Това не бих казал, че е обида, то е нещо по-лошо. Вие сте използвали сведенията, които аз с моята вродена доверчивост разгласих в печата, и сте решили, че е лесно да ме изпреварите в моята цел.

Така говореше — „аз“, „моята“, „мене“.

— Не е вярно — отвърнах аз. — Вие нищо не сте разгласили в печата, напротив — скрили сте истинската цел на експедицията ви. Тя е толкова научна, колкото вие сте учен, тоест — никак. Снежният човек ви трябва за друго.

Паякът се разлюти, но не го показа. Предполагам, че така играеше на покер и така се държеше, когато някой му е показвал по-голяма тройка от неговата.

— Вери уел! — каза той, без да помръдне и мускул на лицето му. — Значи сте по-упорит, отколкото допусках за нашите възможности. Да говорим като мъже.

— Мисля, че точно като мъже говорим.

— Колко струва вашата експедиция дотук?

— Защо?

— Да не мислите, че се опасявам от вашата конкуренция? Не. Но сър Ричард Лей не може да бъде дублиран от... хм, доктор Бежар! Да се появят в печата съобщения за моята експедиция и намереното от мен и наред с това — дописки за вас. Смешно е.

— Зависи кой се смее.

Той въобще не обръщаше внимание на думите ми.

— Уважаеми доктор Бежар, мисля, че е достатъчно за вас, ако закупя вашата екипировка с известно обезщетение... хм, обезщетение за труда, който сте положили. Разбира се, наетите от вас шерпи ще взема със себе си. Няма защо да страдат и да понасят загуби съвършено невиновни в нищо хора. Колко?

Аз просто му показах вратата. Той си тръгна, изпълнен със сила и презрение, само едно показваше какво чувствава — една вена се беше издула на слепоочието му. При такива разговори само преди някакви си стотина-двеста години такива като него са вадели пистолети и са застрелвали като кучета хората, които са се осмелявали да им противоречат. Само че сега времената бяха други и сър Лей не беше много сигурен дали аз няма да измъкна по-бързо пистолет и дали не владеея някои от хватките на джудо или карате.

Паякът отстъпи, по-точно — не отстъпи, но не успя да ме сплши и да постигне успех. Книжният молец пърхаше под носа му, но в Дарджилинг той не можеше да се разправи с мен. О, в планината! Там можех да очаквам всичко. Да падне някоя скала върху палатката ми, когато спя. Някой да стреля диви овци и по погрешка да застреля един лекар, който, кой знае защо, е тръгнал за някъде. Въобще — случайности колкото щещ. Убитият в Хималаите не може да бъде намерен. Достатъчно е да те бутнат в някоя от пропастите, от ония пропасти, където на дъното хилядолетните дървета изглеждат като детски играчки — малки и трошливи. Даже и да те намерят, то ще бъде след десетилетия, когато никой няма да си спомня и за хората, които са си спомняли за теб. Така е, колега. Виждал съм такива скелети по урвите. Те никому не правят впечатление, защото кой може да каже откога са? От време, когато сипаите са въставали преди сто години, или от миналата година, когато тук са стоели в засада планински разбойници?

Тръгнах почти веднага, след като Ричард Лей благоволи да си отиде. Нямах време за губене, всяка секунда беше скъпа, още повече че не знаех намеренията му и маршрута, който си беше определил.

Старейт в манастира над Дарджилинг ме срещна така, като че знаеше, че ще дойда, но беше много замислен. Извика едно момче от хотите — те са нещо като ратаи в манастирите — и дълго разговаря с него на езика му. Момчето просто навлече една шуба от меки овчи кожи — планинците не се разделят никога от своите шуби — и ни поведе, нас, четиримата.

Безсмислено е да ви описвам пътя си, все едно — вие едва ли имате представа за онези области. Това е една тясна ивица между държавите Бутан и Непал. Тясна е на картите. В същност никой не знае къде са границите, защото когато зъберите надвиснат над главата ти, всякакви граници стават абсурдни.

Вървахме без път и пътеки, право на север, накъдето се издигаше бялата глава на Канченджунга — един от хималайските осемхилядници. Не бях минавал по тези места. Това са въртопи от страшни скали и бездънни пропасти. Човек пълзи едва-едва, смята, че най-трудното е минало, и когато решава, че наистина е минало — тогава вижда над главата си още по-страшни върхове. Някъде долу се

синеят тънките ленти на реки, белите кълба на водопади, но нищо не се чува. Наоколо е каменно безмълвие.

Спряхме за нощуване едва когато крачките на нашия водач започнаха да стават несигурни — не можехме да рискуваме да се загубим. Разпънахме двете палатки, сварихме малко чай и вечеряхме. Може би сте чували — чаят по тези места се пие с овча лой. В първите години в Дарджилинг ми се повдигаше от такъв чай, после свикнах и установих, че това дава някакви преимущества при високопланинските преходи, сигурно мазнината по-добре се поема от организма. Но не това е важно. Вечерта, преди да легнем, нашият водач дълго гледа към долината, от която бяхме тръгнали, най-после каза:

— Сахиб, високият върви след нас. Виждам огъня му.

Колкото и да се вирах, нищо не можех да забележа. Но момчето положително виждаше огъня на нашите съперници. То беше от хотите, а за тях се говори, че можели да виждат и нощем, както през деня. Значи Ричард Лей не беше губил нито час и ни беше последвал, без да остане двата дни в Дарджилинг. Знаменателно обстоятелство. Или той знаеше добре пътя ни, или имаше свои водачи.

Спах неспокойно. На два-три пъти се будих и излизах от палатката, като че някой обикаляше наоколо. Нищо нямаше, но нервите ми бяха така изпънати, че можех да стрелям по всяка сянка, която би ми се мернала. В Хималаите и нощите са малко по-особени. Уж е тъмно, небето е близо, пълно с едри, трепкащи звезди — като гроздове, а когато посвикне човек с тъмнината, забелязва, че скалите фосфоресцират с особена светлина. Като че вътре в тях, дълбоко, нещо гори и навън проникват само отблясъци. Това е от звездите и разредената атмосфера.

Втория ден пътувахме пак по същия начин, а на третия разбрах, че в същност трудно ще се мерим с Ричард Лей. Аз не бях трениран, вървах много бавно за шерпите-носачи и ги измъчвах с мравешкия си ход. Те без мен биха вървели поне два пъти по-бързо. А Лей и хората му бяха опитни алпинисти и щяха да ни настигнат.

Само хитростта на нашия водач осуети срещата ни с Лей в планината. Изглежда, че момчето все пак ни преведе по някаква пътека, която шерпите не знаеха, и вечерта влязохме в манастира.

Тунгхима е от онези хималайски чудеса, които поразяват, когато ги видите. На четири хиляди метра височина над морското равнище,

където вече няма гори, а само мъхове, лишеи и диви храсталаци, които отчаяно се впиват между скалите, след някой завой се озовават пред висок каменен зид с малки бойници. Похлопват с чукчето на вратата, отварят ви и попадате в друг свят. Свят като градина. Кой знае откъде е донесена пръст и наредена на малки тераси, грижливо обрамчени с малки камъни. Кой знае откъде са донесени дребни, устойчиви борчета и храсти, които през лятото цъфтят по няколко дни и не връзват. А и мъховете по камъните като че са по-други.

В манастира живееха само трима монаси — баща, син и внук. Нашият водач им каза откъде идваме, но това въобще не ги развълнува — такъв е обичаят, те с нищо не биха показали чувствата си, даже земята да се разтвори пред тях. Старецът кимна мълчаливо, което значеше, че ни приемат, а внукът изтича и ни донесе козе мляко в мехове — знак на гостоприемство.

Чаках да ми дадат някакъв знак, да покажат, че са предупредени за идването ми, но знак нямаше. А гуру беше говорил, че тук ще има човек, който ще ме води!

Попитах предпазливо стареца дали някога не са забелязвали около манастира йе-ти. Той сбръчка чело, като че си припомняше отдавна забравени събития, после каза:

— Защо споменаваш духовете на прокълнатите? Ако трябва да ги срещнеш, те сами ще те извикат!

— А ти срещал ли си ги?

Старецът ме изгледа. Очите му бяха избистрени от годините.

— Това беше по времето, когато като теб търсех света. Но само те знаят кого трябва да призват.

Старият говореше за снежните хора особено — като за същества от по-висш тип. Беше безсмислено да му обяснявам, че йе-ти не ще имат особено желание да ме видят, а аз трябва да ги намеря, и то преди тук да се е появил сър Ричард Лей.

— Къде ги видя?

— Тук. При Буда.

Очаквах всичко друго, само не и това. „Тук, при Буда“ означаваше храмът на манастира. Но снежните хора, ако въобще съществуваха, живееха вън, сред скалистия пустош, и най-малко можеха да влизат в храма. Старецът разказваше басни.

— Ела! — каза той просто. Разбираше, че не му вярвам.

Стана, минахме по плочника между сводовете и пристъпихме в храма. Един строг бронзов Буда беше свел очи, със скръстени ръце. Беше тихо. Буда седеше замислен, загадъчно усмихнат и по лицето му играеха отблясъците от два пламтящи жертвеника.

— Тук — каза старецът. — Аз бях тук, когато Буда ме погледна.

Халюцинации. Скръстих ръце по будистки, за да почета храма, помълчах минута-две и се обърнах, за да попитам стареца за нещо точно.

Старецът беше изчезнал.

Не зная какво вие бихте направили на мое място. Един нормален европеец би изкрещял и би изскочил от храма. Но аз бях живял доста в Индия и такива сцени не можеха да ме учудят, а още по-малко — да ме уплашат. Затова останах там, където бях.

Тогава Буда вдигна глава и ме погледна. Ако не бях психически подготвен за необикновеното, ако нямаше цялото напрежение от борбата с наглия Лей, вероятно щях да получа шок и да се строполя пред жертвениците. Но аз издържах. Спомням си добре какво помислих в момента, докато съзерцавах живите очи на бронзовия Буда:

„Хипнотизиран съм. Все едно е, аз съм хипнотизиран, но това няма да продължи дълго! Малко усилия на волята, малко... и ще изляза от хипнозата!“

Двата жертвеника се отместиха сами и пред нозете на статуята зейна отвор. Буда наклони глава — той ме призоваваше.

„Това е клопката — мислех аз, — клопката или изходът... или краят на онова, за което дойдох дотук! Не мога да се върна. Каквото има да става, то ще стане!“

Беше ми леко, необикновено леко. Даже сега, когато си спомням за чувството, което ме обзе, ме завладява същата лекота. Предполагам, че така се чувствуват играчите, които играят „ва банк“ — всичко или нищо. Направих няколко крачки и се спуснах във входа.

Очаквах мокри от влага каменни стълби и мрак, който пълни очите и душата. Нищо подобно. Беше светло — синкава, трептяща звездна светлина. Под краката си нямах стъпала, а наклонен под, по който меко слизах, без да направя нито едно движение. Но аз и не опитвах да се движа.

„Пещерата на Аладин! — помислих. — Легендите за тайнствените пещери, пълни със съкровища...“

Помислих за съкровища, но, уверявам ви, нямах и най-малкото желание да притежавам някакви богатства. Водеше ме само страстта към необикновеното, чувството, че съм участник в нещо, което никой или почти никой преди мен не е видял.

Слизах надолу. Не мога да ви кажа колко продължи това — може би минута, може би час. Времето спря. После проходът изви и също спря.

Намирах се в особено многогълно помещение. Не беше зала и още от първия момент помислих, че не е правено за хора. Не зная защо — може би размерите бяха малки, не като за хора. Беше ъгловато и — празно. Миришеше на озон — знаете, онази остра, тревожна миризма, която се носи над смълчаното поле преди буря.

Започнах да оглеждам къде съм попаднал. Още от първия момент ми се стори, че стените на помещението са особени. Те наистина бяха особени — като много фина мозайка, сглобена от хиляди, стотици хиляди тъмни и светли точки. Мозайката трептеше, по нея непрестанно преливаха вълни, местеха се широки неспокойни ивици. Това ми напомняше нещо, но не можех да кажа какво, само помислих, че ми е познато отнякъде. Много по-късно, след години, разбрах — беше изкуствен мозък. Исполински, невероятен изкуствен мозък, на който виждах само повърхността. Но тогава бях повече учуден и парализиран от необикновеното — нямах никаква възможност да обмислям онова, което беше пред мен.

После настъпи промяна. Като че ли стените се отдалечиха и замъглиха. Появя вятър, почувствувах го по лицето си. Над главата ми израснаха Хималаите — тези същите и на това същото място. Манастирът не съществуваше, сивееше се само платото — голо и грозно. Бях аз и не аз. Имах чувството, че съм стар, много стар — като скалистите върхове наоколо.

Тогава забелязах, че платото не беше пусто. На него имаше два големи тъмни диска, които отначало бях взел за канари. Но не бяха канари, защото бавно се движеха.

После минаваха години. Върховете се покриваха със снежни шапки, шапките се топяха, из урвите гърмяха пороища, после наново идваше снегът. Дисковете се движеха — спокойно и безцелно, но не излизаха от платото. Ледовете идваха и си отиваха, но дисковете оставаха, а с тях оставах и аз.

След това дойде денят, в който през платото мина стадо високопланински маймуни. Такива не бях виждал, а сигурно и никой не е виждал. Те вървяха бавно и съсредоточено, бяха мършави и гладни. Напред пристъпваше един едър, висок мъжкар, като трмаво се подпираше на предните си крака. След него бяха майките и децата, вкопчени за дългата им козина, а накрая вървеше още един мъжки, който подозрително се оглеждаше наоколо. Той не ме виждаше — като че бях прозрачен, съвсем безплътен, — но аз добре запомних погледа му. Не беше маймунски. Маймуните имат или много глупав, или много старчески поглед. Този гледаше умно, като човек, който страда.

Стадото не обърна никакво внимание на дисковете, просто мина покрай тях. Когато последният наближи, се случи нещо. Той не продължи. Спря се и започна любопитно да опипва диска. Беше по-прозорлив, по-наблюдателен от останалите, които вече слизаха надолу.

Тогава дискът се разтвори. Един малък отсек, малък отрязък, от който лумна светлина. Синкава, чужда светлина. Маймуната отскочи с тих крясък, но само отскочи, не побягна. Застана наблизко и започна да наблюдава отвора. В малкия маймунски мозък сигурно се бореха най-примитивни чувства — страх, глад, тревога. Но после надделя любопитството. Той тъпчеше на едно място, след това бавно, предпазливо тръгна пак към диска, като се криеше в сянката на скалата. Стигна до отвора и тогава го видях целия, облян в синкавата светлина. Стоеше и не бягаше. Беше победил страха си.

Това е първото — вярвайте ми, това е първото — победата над страха. Онази библейска басня за дървото на познанието и забранената ябълка не свършва с поражението на човека и изгонването му от рая, който не е бил и няма да бъде. Става обратното. Човекът изгонва бога-страх. Но за какво говорех...

Да, маймуната влезе вътре в диска и отворът се изгуби.

После отново минаваха години. Хилавата трева по платото избуяваше и умираше, дисковете пак така спокойно и безцелно се движеха наоколо, а с тях се движех и аз — зрение без плът.

Един ден по платото мина друго стадо. Не бях видял кога маймуната е излязла от диска и дали въобще е излязла, но ми се стори, че сега стадото водеше онзи, който се беше престрашил, или синът на неговия син. Изглеждаше друг — по-силен, по-изправен и по-умен. Не се подпираше на предните си лапи, а стискаше с тях яко дърво.

Минаха и отминаха. И пак се повтори същото, както преди. Последният остана, надви боязливостта си и влезе в диска.

После видях вече човекомаймуни от вид, какъвто няма да намерите в никой учебник. Беше след много години — ледниците бяха изпъззели в долините, после се бяха свили в циркусите и наоколо вече цъфтяха храсти, из които се криеха страхливи животинчета. И си помислих... помислих си това, което всички антрополози твърдо отричат, че човекът не се е появил случайно. Мутацията, скока са предизвикали онези — другите, пришълците от Космоса. Как? Не зная. Променяли са генетичната информация в някои поколения, зареждали са ни като кибернетични машинки. Нали имаше кибернетични лисици, кучета... защо да няма маймуни и хора?

Усмивхате се? Да-да, вие сте прав да не ми вярвате и да си мислите — бред, халюцинации, параноични бълнувания. Но кажете ми тогава, моля ви се, защо и досега не са намерени по земята някои от звената в генеалогичното дърво на човека? Преровихме всичко, завряхме се по най-дивите места в Австралия и Африка. Няма и няма. Липсват звена, драги колега! И колкото право да се усмивхате имате вие, толкова имам и аз! Ние прекрасно сме маркирали, обяснили и обозначили тези липси. Имаме си и термини — „хиатуси“. Всичко си имаме, само че хиатусите си стоят! Да не помислите, че ще ви говоря за бога? И аз съм толкова религиозен, колкото и вие! Само че е време да кажем на колегите-антрополози: „Има факти. Бъдете така добри да дадете научно обяснение на фактите и да не ни поднасяте пространни трудове, в които обяснението е: Не може да бъде, защото не е възможно!“

Сигурно ще запитате — кому е било нужно да променя маймуната в човек? И аз съм си задавал този въпрос. А може би никой не ни е променял, може би само са ни наблюдавали, когато се променяме под влияние на труда? Може би само са ни изучавали, без да се намесват в естествените процеси на превръщане на маймуната в човек? Възможно е, даже това ми се струва много по-приемливо! Помислете си — ако ние с вас, колега, отидем на някоя далечна планета, където има живот, но на по-низше стъпало, ще се опитваме ли да го променяме? Не. Ще го изучаваме, но няма да се намесваме, защото това противоречи на елементарната космическа етика. Но за какво говорех...

Да, аз видях снежните хора — те бяха групата, която мина последна. Минаха и се изгубиха, слязоха надолу в долините. И разбрах, че сега снежни хора в Хималаите няма. Може би е имало, може би само легендите са останали за тях, но сега — няма.

И тогава се събудих. Бях в храма, пред Буда с двата жертвеника. Лежах по очи на земята и в ръцете си държах един малък диск. Стори ми се, че е от камък, но сега, като си припомням лекотата му — вероятно е бил от друга материя. По него имаше две спирали, които започваха от центъра и се развиваха до ръба. Между двете спирали бяха вдълбани знаци. Не зная виждали ли сте снимки на Фестския диск. Един такъв диск, който и досега си е загадка за археолозите и лингвистите. Никой не може да ви каже какви са тези знаци. И още по-лошо — никой не може да ни обясни каква е тази цивилизация, която е изработила този диск. Нещо подобно имах в ръцете си.

Сигурно искате да видите диска. Момент, да довърша разказа си.

Станах от земята и като се олюлявах, излязох навън. Изкачих се по стълбите и влязох в стаята, където се бяхме разположили с шерпите. Бях скрил диска в анорака си така, че никой не успя да го види. Дадох веднага нареждане да се готвят за обратен път. Шерпите не продумаха, не се и учудиха. Започнаха да стягат багажа. Аз помагах, доколкото можех — исках незабавно да се махнем от Тунгхима. Това, за което бях дошъл, беше в ръцете ми. Това, което бях искал да видя, бях видял. Дискът можеше да бъде разчетен от специалистите.

Към края на нашите приготовления чух тропот от стъпки по стълбите. Идваха хора. Не успях даже да размисля, когато вратата изтреця и се отвори от ритник.

На прага стоеше Ричард Лей с ръце в джобовете, а зад гърба му надничаха трима от неговите хора с автоматични карабини в ръцете. Нямах никаква съмнение — можеха да ни избият само ако мръднем, а бяха решили да го сторят.

— Мръсно куче! — изръмжа Лей. Сега вече беше истинският Лей, не онзи високомерен Тарзан, когото видях в Дарджилинг, а нагъл бандит, готов на всякакво престъпление. — Мръсно куче! Открадна каквото можеше и се готвиш да бягаш, а?

Той нищо не знаеше, абсолютно нищо, но нашите приготовления го бяха разтревожили. Отивахме си — значи бяхме сполучили в нещо.

А той беше закъснелият и не можеше да позволи някой да сполучи преди него.

— Не искам да ви преча — казах аз примирително, — виждам, че не сме подготвени като вас за такава мъчителна експедиция.

— Лъжеш! — отряза Лей. — Какво открадна?

Той въобще не дочака да отговоря, а само кимна на хората си. За минута ни изпонавързаха като вързопи и започнаха да пребъркват багажа ни. Нищо не намериха.

— Хм — каза Лей подозрително. — Това е пак някакъв фокус! Сигурен съм, че не си отиваш току-така!

Тогава на един от бандитите му дойде на ум да ме пребърка. В същност щеше да е чудно, ако не беше дошло на ум. И, разбира се, веднага намери диска. Лей го взе, погледна го презрително и го претегли на ръка. Кой знае какво очакваше — може би смяташе, че съм откраднал някакво златно украшение или нещо подобно и тази плячка съвсем не го задоволи. Той беше тръгнал за злато и изумруди, никаква археология, никаква антропология не го интересуваше.

— Боклук! — рече Лей и подхвърли диска на един от хората си. — Прибери го, Том, за всеки случай!

Беше безсмислено да му обяснявам, че дискът не му е нужен, че той интересува само десетина души в целия свят и че цената му не се измерва с теглото. Не за диска беше сега моментът, трябваше да спасяваме кожата си.

— Сам видяхте! — казах аз. — Ние нямаме нищо и идването ни тук беше абсолютно напразно. А този диск е муска и ми е подарък. Върнете ми го!

— Ха! — изсмя се Лей. — Муска, значи, която носи щастие? Да видим дали ще ни донесе щастие на нас! Хайде! Живо!

Развързаха ни и ни изритаха надолу по стълбите. След нас полетяха вързопите. Трябваше все пак да бъдем благодарни, че ни върнаха багажа — той им се стори много мизерен. Ние нарамихме разбутаните вързопи, постегнахме ги пътьом и побързахме да се отдалечим от манастира.

Връщането ни беше по-бързо, но по-тъжно. Аз вървах като механизъм, като автомат — мислещ автомат. Преживяното беше непрестанно в ума ми. Някои от сцените, които видях, се бяха запечатали изумително ярко. Влизането на последната от маймуните в

диска. Винаги последната. Защо? Имаше ли това някакъв смисъл? Не първата, не водачът на стадото, а последният мъжки прекрачваше преградата на страха. Можете ли да ми обясните какъв е този символ? А дисковете? Никога не бях виждал нещо подобно, за да помисля, че съм сънувал и че това е сън пред статуята на Буда. Кой знае, пък може и да бях сънувал, а дискът наистина да е муска, която старецът е сложил в ръцете ми, за да се събудя. Знаците и двойната спиралообразна линия? Може да е пълна глупост, безсмислица на будистки монаси. Знаете, колкото повече време минава оттогава, толкова повече се убеждавам, че всичко е било нереално. Иначе би ми било много тежко — че държа в ръцете си ключ към велики тайни и да го изгърва по такъв глупашки начин. Та не можех ли да скрия диска, това вещественно доказателство, не можех ли да го запазя от мръсните ръце на Ричард Лей? Можех, но се бях държал като последен наивник. Доказателството се беше изплъзнало от науката.

Питате какво стана по-нататък? Нищо особено. Публикувах няколко малки статии в научните списания за експедицията Бежар. Поместиха ги в съкратен вид, като изрязаха онова, което беше най-важното и което сметнаха, че е моя фантазия. По-скоро публикувах — да-да, и аз зная защо ги публикувах — статиите, за да доказват, че ето, още една експедиция не е намерила снежния човек и че търсенето му е чиста глупост! Само затова ги поместиха, колега! Мога да ви покажа изрезките. Така е — научните съобщения също могат да лъжат и да заблуждават — с онова, което не казват! Но защо да ви говоря по това... в същност за какво ставаше дума?

Пламтящата горещина по кея беше стихнала и морето беше придобило онзи прозрачнозелен цвят, който се появява следобед и който винаги ми напомня за коралови острови и силуети на палми, за неща, които отдавна съм забравил. Багрите на чадърите оживяха и хората по улицата се раздвижиха като филм, който е спрял на стопкадър и отново тръгва. Етиен Бежар седеше срещу мен и ме гледаше. Сламката в чашата му беше отдавна изсъхнала от цитронадата.

— Да — казах аз неопределено. — А какво стана с експедицията на онзи... на Ричард Лей?

— Тя изчезна.

— Как... изчезна?

— Така. Сякаш потъна вдън земя. След три месеца се сетиха да ги търсят. Нищо. Стигнаха до манастира Тунгхима, прокълнатия манастир. Експедицията беше влязла — това и аз знаех!, — но никой не можеше да каже дали е излязла. Сър Ричард Лей и хората му се бяха стопили във въздуха. Не, колега — Бежар се наведе доверително към мен, — те не са се стопили, те са попаднали в подземие и повече не са излезли оттам, в това съм сигурен! Доказателството се беше върнало отново там, където му беше мястото!

Бежар замълча. Питам се къде е границата между истината и измислицата. Защото, ако не беше истина, то поне беше добре измислено и приятно за слушане. Бежар беше интелигентен, знаещ, сигурно се беше начел много с научна фантастика и фабулираше свободно ей така, за собствено забавление.

— Знаете — казах аз, — всичко това е много интересно, колега. Защо не го опишете някъде, макар и като разказ?

— Не го искат — отговори той. — Отначало опитах и така, но не го искат — кой е доктор Бежар, за да пише?

И пак замълча.

— Само едно искам да зная — казах аз. — Как така познахте, че съм Стрелец? Случайно ли е или това сте научили от Индия?

Бежар поклати глава.

— А, не. Това е научната ми работа понастоящем. Занимавам се с антропология и генетична информация.

— Какво общо има едното с другото?

— А представете си, че има. Представете си, че има дванадесет главни типа генетични комбинации или комплекси — както искате го наречете! — и тези дванадесет типа дават определени отражения върху външността и типа на мисловните процеси у хората... Какво ще кажете?

— Смело. Трябва да се докаже. А връзката със зодиите?

— Тя съвсем не е задължителна. Зодиите според мен са първобитната, наивна представа на древния човек за тези дванадесет типа генетични комплекси. Звездите нямат нищо общо с човешката съдба и гаданието по звездите ми е противно! Но генетичните комплекси — това е друга работа. Това е наука и ще бъде наука — ако

не днес, то утре! Стигнал съм донякъде и дано имам още сили да продължа! Не е важен Етиен Бежар, смахнатият доктор от Марсилия, важна е науката, колега... тази вечна спирала.

Той стана, поклони се изискано и малко старомодно.

— Извинете, колега! Позволете ми да ви благодаря за търпението и вниманието, с което ме изслушахте! Имам чест!

Станах и аз. Ръкувахме се и доктор Бежар се отдалечи с достойнство по улицата, без да бърза.

Гледах след него, когато чух някой да казва:

— Жалко!

Обърнах се. Беше келнерът, който явно се беше наспал и сега гореше от желание да подхване разговор с някого.

— Жалко! — повтори келнерът. — Умен човек, добър, симпатичен... а не е добре... — и направи красноречив жест по начина, по който правят това всички южняци.

А аз гледах след отдалечаващата се малка, старомодна фигурка и се питах... впрочем какво се питах е съвсем отделна работа!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.